

Białystok to miasto polsko-białoruskiego pogranicza. Wystarczy wspomnieć, iż w latach 1569-1795 ulicami miasta przebiegała granica między Koroną Królestwa Polskiego i Wielkim Księstwem Litewskim, którego spadkobiercą jest naród białoruski. Wg statystyk społeczność białoruska w Białymstoku liczy ponad 8 tys. osób. Szlak prowadzi przez miejsca związane z historią, kulturą, edukacją i polityczną działalnością środowiska białoruskiego.

Autorstwo:

Szlak „Białoruskie ślady w Białymstoku” jest inicjatywą organizacji „Szczyt-Związek na Rzecz Edukacji i Promocji Białoruskiej Kultury”, autorem tekstów jest Łukasz Leoniuk, a rysunki do mapy wykonała Paulina Gajda / Line Pag. Szlak wytyczono w 2018 roku.

Oznakowanie:

Szlak nie jest oznakowany w terenie. Miejsca zostały opisane na mapie wydanej w formie papierowej, do pobrania na www.szlaki.bialystok.pl

7. Ulica Konstanta Kalinowskiego

Konstanty Kalinowski (1838-1864) – działacz polityczny, publicysta i poeta, który urodził się w Mostowlanach na Białostocczyźnie. Jeden z kierowników powstania styczniowego (1863/1864) na ziemiach Białorusi i Litwy. W 1958 roku z inicjatywy miejscowych Białorusinów fragment byłej ulicy Nowososnowej został nazwany na cześć Konstanta Kalinowskiego.

8. Plac Stanisława Moniuszki

Stanisław Moniuszko (1819-1872) – kompozytor i dyrygent. Brał udział w tworzeniu białoruskiej muzyki i wykorzystywał w twórczości białoruski folklor. W 2012 roku część parku w sąsiedztwie Opery i Filharmonii Podlaskiej nadano nazwę: Plac Stanisława Moniuszki.

1. Białostockie gimnazjum (1802-1915), ul. Warszawska 8

W XIX wieku gimnazjum było głównym ośrodkiem intelektualnego i kulturalnego życia Białegostoku. Tutaj uczyli się i pracowali znane osoby, a wśród nich Białorusini. W 1806 roku gimnazjum skończył sławista i teolog Michał Babrowski (1784-1848). Ponad 20 lat pracował tu również, jako nauczyciel, utalentowany fizyk, Karol Czachowicz (1832-1902). W 1875 roku gimnazjum skończył rewolucjonista i działacz organizacji Narodnaja Wola, Ignacy Hryniewicki (1855-1881), który zabił rosyjskiego imperatora Aleksandra II. W 1910 roku instytucję skończył działacz polityczny, społeczny i wojskowy Mikołaj Działycki (1888-1967).

2. Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, ul. Warszawska 11

Na początku 1956 roku w budynku przy ul. Sienkiewicza 3 powstał komitet mający na celu utworzenie Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, a 26 lutego odbył się tu pierwszy zjazd organizacji. BTKS skoncentrowało prawie całą elitę białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce, było masową organizacją i działało prawie we wszystkich miejscowościach na Białostocczyźnie, w których mieszkali Białorusini. Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne działa do dziś.

3. Proces 45-ciu (1923), ul. Warszawska 63

14 maja 1923 roku w budynku Sądu Okręgowego w Białymstoku rozpoczął się proces czterdziestu pięciu białoruskich działaczy. Byli oni oskarżeni o udział w nielegalnej białoruskiej organizacji i próbie oderwania, w wyniku powstania zbrojnego, północno-wschodniej części Polski i dołączenia tych ziem do Białoruskiej Republiki Ludowej. Jedną z oskarżonych była białoruska działaczka społeczno-polityczno-kulturalna, Wiera Masłowska (1896-1981). O konspiracyjną działalność oskarżeni byli również jej brat Konstanty i siostra Eugenia Matejczukowie, posłowie na Sejm Siergiej Baran, Szymon Jakowiuk i inni. Część oskarżonych w procesie była skazana na wieloletnie więzienie.

9. Białoruski Komitet Narodowy (1941-1944), ul. Kijowska 1

W czasie niemieckiej okupacji, latem 1941 roku, w Białymstoku utworzono Białoruski Komitet Narodowy. Praca Komitetu koncentrowała się głównie na humanitarnej pomocy białoruskiej ludności i na przebudzeniu świadomości narodowej poprzez organizowanie imprez kulturalnych i edukacyjnych. Białoruski Komitet Narodowy wydawał białoruskojęzyczną gazetę „Nowa Droga”.

10. „Pod znakiem Pogoni” w Polskim Radiu Białystok, ul. Świerkowa 1

W budynku Polskiego Radia Białystok mieści się białoruska redakcja, której dziennikarze tworzą audycję pt. „Pod znakiem Pogoni”. W audycji poruszane są zagadnienia społeczno-polityczne i kulturalne. Programu w języku białoruskim można wysłuchać codziennie na fali 99.4 FM.

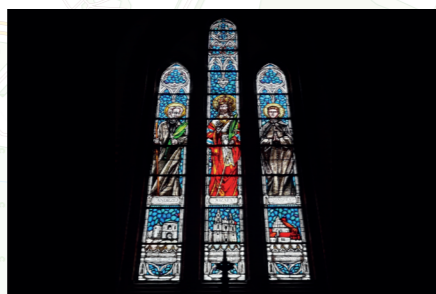
11. Tygodnik Białorusinów w Polsce „Niva” i redakcja magazynu „Czasopis”, ul. L. Zamenhofska 27

Tygodnik Białorusinów został założony w 1956 roku. Pomimo cenzury komunistycznej, „Niva” była w stanie odegrać bardzo ważną rolę w zachowaniu świadomości narodowej wśród Białorusinów i propagowaniu języka białoruskiego. Pierwsza redakcja „Nivy” mieściła się w budynku przy ul. J. Kilińskiego 7/1, a później kilka razy zmieniła swój adres: ul. Manifestu Lipcowego 23 (teraz św. Rocha), ul. Bronisława Wesołowskiego (teraz Suraska 1). Społeczno-kulturalny miesięcznik „Czasopis” został założony w 1990 r. przez Stowarzyszenie Białoruskich Dziennikarzy. Magazyn jest wydawany w języku białoruskim i polskim. Publikowane są również teksty w gwarze białoruskiej (po-swojomu).

4. Zgromadzenie Ludowe Zachodniej Białorusi (1939), ul. Elektryczna 12

Od 28 do 30 października 1939 roku w budynku teatru miejskiego odbyło się tzw. Zgromadzenie Ludowe Zachodniej Białorusi. W czasie obrad przyjęto deklarację o przyłączeniu Zachodniej Białorusi do Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej. Zgromadzenie było poprzedzone „wyborami”, które wyłoniły 926 deputatów. Obrady Zgromadzenia Ludowego były tylko formalnością, gdyż odbywały się pod pełną kontrolą władz sowieckich, jednak przyczyniły się do połączenia narodu białoruskiego w jeden twór państwowy w ramach Związku Sowieckiego.

5. Witraż z wizerunkiem św. Józefa Kuncewicz i Soboru Mądrości Bożej (Sofijskiego), ul. Kościelna 2

W katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny znajduje się witraż z wizerunkiem kościelnego i politycznego działacza Wielkiego Księstwa Litewskiego Józefa Kuncewicz (1580 – 1623), który jest świętym czczonym przez Kościół rzymsko-katolicki i grekokatolicki. Na witrażu można również zobaczyć wizerunek legendarnego połockiego Soboru Mądrości Bożej (Sofijskiego).

6. Uniwersytet w Białymstoku (Katedra Białoruskiej Filologii i Katedra Białoruskiej Kultury) - Plac Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1 i ul. Władysława Liniarskiego 4

Na Uniwersytecie w Białymstoku działają Katedra Białoruskiej Filologii i Katedra Białoruskiej Kultury, które prowadzą badania naukowe w dziedzinie językoznawstwa, literaturoznawstwa i kultury tradycyjnej. Mieści się tutaj również Białoruskie Stowarzyszenie Literackie „Białowieża”, które zostało założone w 1958 roku.

12. Skwery Tamary Sołowiecz

Tamara Sołowiecz (1938-2000) – reżyserka i scenarzystka białoruskiego pochodzenia. Urodziła się w Narewce na Białostocczyźnie. Tematem większości jej filmów dokumentalnych było Podlasie i białoruska mniejszość narodowa w Polsce.

13. TVP Białystok – „Białoruski tydzień”, ul. Włókniennicza 16A

Cotygodniowy program w TVP Białystok skierowany do białoruskiej mniejszości narodowej, nadawany od 1997 roku. Główne tematy, które są poruszane w programie to: kultura, ekonomia, samorząd i kontakty z Białorusią.

14. Białoruskie Radio Racja, ul. Ciepła 1/7

Radiostacja, która rozpoczęła pracę w 1997 roku, nadaje w języku białoruskim na terytorium Białorusi i Polski. Na falach 98,1 FM i 99,2 FM przez całą dobę można usłyszeć muzykę, wiadomości, jak również audycje radiowe o tematyce społeczno-politycznej, kulturalnej i sportowej.